

Burjaad-Mongol YNEEN

BK(b)P-lin Burjaad-Mongol Obkoomoi ba BMASSR-ei
Verxovno Sovedei Prezlidymel oorgan.

Mynooderei noomerto:

Nyxer A. A. Andreejevei yge.

BK(b)P-lin XIII sjeezd.

Xiliin saanahaa.

TASS-lin medeesel.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolşeviigyydei) Paartiin XVIII sjeezd

Nyxer A. A. Andreejevei yge

Xydeö azaxiin talaar manai zorilgonuud

Kolxoozniguud bolbol tususgaar zvenoonuudaar yşee jite ynder urgasiiji tulahan baina. Altain xizaarai Politotdeelei nememete kolxoozoi, nyxer Sergejevaagai zvenoo bolbol 4 gektaar ucaastogta gektaar byrihee 438 pyyd ba 10 gektaar ucaastogta gektaar byrihee 328 pyyd şintilciij xurilaaza abhan baina. Nyx.Papeenko („Kraasni Partizan“ kolxooz) 1 gektaarba 457 pyyd, 15 gektaarhaa—gektaar byrihin 353 pyyd jarovoi şintilciij abaa. Beloglaazovska raionoi „Novil Çarış“ kolxoozoi, nyxer Rakiitina zvenoo xadaa 1937 ondo gektaarhaa 481 pyyd şintilciin urgasiiji abhan baina. Altain xizaardaxi boloto tyryşşyud, nyxed Jefremov ba Çymaanoval zvenoonuud bolbol 1936 ondo gektaarhaa 213—372 pyyd urgasiiji abhan baina. Ene xadaa niutaaral agronoomuudta ton xyleegdegyi uşar bolhon baigaa. Udaadaxi zildens, Beloglaazovska raionoi ede ba bişe bişe zvenoonuud bolbol gaxamşag bolon urgasiiji—427-457 pyyd urgasiiji xurilaaza abhan baina. Nyxer Çymaanoval bolbol 1938 ondo gektaar byrihee 512 pyyd urgasa abhan baigaa. 1938 ondo gansaxan le Altain xizaarai ilme ynder urgasiiji tulahan zvenoonuud 4300 baina. Ulan-Ulauluun xelxede, ene xydevenei dyşaa ba iniaaatorans Altain xizaarai Beloglaazovska raikoom, terenet negedege sekretariin baigaa. Ene manai raikoomuud bolbol şadaxa ba xysed baigaa. Jamarş raionodo, jyyji xelxede şadaxa balhanains tuxal telene.

Oroohonoi talaar, xereg tiile baina.

Xloopkiin talaar ilme jyyme baina.

1936 ondo SSSR dotor dunda zisegeer gektaar byrihee 27 ceentner urgasa xurilaagabhan baixadans, zarim zarim raionuudta byri ynder urgasa abhan baina gebel: Tyrkmeenska SSR-ei Geok—Tepilnske ba Paraabska raionuudta—gektaar byrihee 23,8 ceentner; Tadziki SSR-ei, stalnabaadska raionodo—gektaar byrihee 27,8 ceentner xloopok; Fergaanska ooblastiin Isbaskeentske raionodo gektaar byrihee 33 ceentner. Kolxoozuudta, xloopkiin talaar jyxenit deere jixexen urgasa ulagdaa. Tyrkmeenske SSR-ei, jamar Maarksal nememete kolxooz—gektaar byrihee 43 ceentner urgasa abaa; Tyrkmeenske SSR-ei, Çapaajevai nememete kolxooz—gektaar byrihee 43 ceentner urgasa xurilaahan baina. Vzebeeske SSR-ei, Teelbmanei nememete kolxoozoi, nyxer Kyrbaanovoi brigada bolbol gektaar byrihee 91 ceentner xurilaaza, xloopkiin talaar ton xyleegdegyi urgasiiji abhan baina. Nyxer Kirgiziske SSR-ei, Voznaşilovoi nememete kolxoozoi, nyxer R.Abdyrallimovai zvenoo, gektaar byrihee 108 ceentner urgasa sugluulhan baina. Sverdlovosko raionoi, Staaliin nememete kolxoozoi kolxooznig, SSSR-ei Verxovno Sovedei depytaa nyx. X. Alinaşaar gegşin zvenoo, gektaar byrihee 125 ceentner urgasa xurilaaza abaa; Fergaanska ooblastiin, nyxer A. Taşbaajevai zvenoo, gektaar byrihee 130 ceentner urgasa xurilaaga, Azerbaidzaanska SSR-ei, Litvilovoi nememete kolxoozoi, nyxer Godaşaar Mistaafa Kitziin zvenoo, gektaar byrihee 161

ceentner urgasa abhan baina. Xloopkiin talaar, xereg manalda ilme baina.

Liooniin talaar, ilme jyyme bolzo baina. 1938 ondo, SSSR dotor, dunda zisegeer, gektaar byrihee 2,7 ceentner urgasa abhan baixadans, zarim zarim raionuudta eneenhee 2 daxin jixe urgasa xurilaahan baina. Ziseebel, Kalinińska ooblastiin Krasnoolmska raion bolbol gektaar byrihee 4,6 ceentner urgasa abhan baina. Kalinińska ooblastiin Kaamenska raionodo—gektaar byrihee 5,3 ceentner xurilaaga.

Tus tus zvenoonuudaar: Kirovskoe ooblastiin, Kaganoviçin nememete kolxoozoi, nyx. Voznaşjevaagai zvenoo xadaa gektaar byrihee 12,8 ceentner lioono-voloknooj abhan baina; BSSR-ei, Çayyske raionoi, Jyynil kommunaar kolxoozoi, nyx. Kandeerevaagai zvenoo, gektaar byrihee 14 ceentner abaa; BSSR-ei, Mstislaaviske raionoi, „Main 1“ kolxoozoi, nyx. Fiilinkinaagai, zvenoo bolbol gektaar byrihee 17,6 ceentner abaa; Zitiomirskaa ooblastiin, Emilaçinske raionoi, Teelbmanei nememete kolxoozoi, nyxer Baraanoovskaagai zvenoo 1936 ondo gektaar byrihee 14 ceentner, 1937 ondo—20,6 ceentner, 1938 ondo 21,75 ceentner xurilaahan baina.

Sviookliinşij talaar, baha le ilme baina. 1938 ondo, SSSR dotor gektaar byrihee, dunda zisegeer, 14 ceentner urgasa abhan baixadans, zarim raionuud nelieed jixiji abhan baina. Ziseebel, Dnepropetrovskaa ooblastiin Şirokovska raion xadaa gektaar byrihee 335 ceentner abhan baina; Kirgiziske SSR-ei, Kaantska raion bolbol—gektaar byrihee 361 ceentner xurilaaga; Kirgiziske SSR-ei, Kalinińska raionoi „CK-ei liiniin tyloo“ geze kolxooz—gektaar byrihee 442 ceentner abaa. Tus tus brigadnuudaar: ziseebel, Poltaavskaa ooblastiin, Zgyroovskoe svtooklosovxoozoi, nyxer Geetiin brigada bolbol sviookliin urgasiiji 455 ceentner, 1938 ondo—545 ceentner abhan baina; Kirgiziske SSR-ei, Kaantska raionoi, „Socializm“ kolxoozoi, nyxer Mamunovai brigada bolbol sviookliin urgasiiji, dunda zisegeer, gektaar byrihee 634 ceentner abaa. Zarim zvenoonuud xadaa mtangan ceentnerhee deese urgasa abhan baina: Vinnicke ooblastiin „Çervoono peredovij“ kolxoozoi, nyxer S. D. Okoota gegşin brigada, 1936 ondo 835 ceentner urgasa xurilaahan baibal, 1938 ondo gektaar byrihee 1062 ceentner abhan baina. Xaarçkovska ooblastiin Lozovosko raionoi „Çervoona Ukraina“ kolxoozoi, nyxer Pilipeenkiin zvenoo bolbol sviookliin urgasiiji 1936 ondo 700 ceentner abhan baibal, 1938 ondo—1049 ceentner xurilaaza abaa; Kirovogradskaa ooblastiin, Mikojaanai nememete sov-xoozoi nyx. Provolooçkiin zvenoo bolbol 1938 ondo gektaar byrihee 1103 ceentner abhan baina. Tiime ziseenydiiji zuugaad ba mtangaadaar xaruulxa bolzo baina. Egeel edener bolbol johotoi le rezerve myni Oron dotor, dunda zisegeer oroohonoi talaar 56 pyyd urgasa ba xydeö azaxiin tyryşşyudeer tulagdaa, gektaar byrihee abtihan 512 pyyd urgasa xojoroi xoorondo jamar jixe argabaldal ende baina gegşel Xloopkiin talaar 12,9 ceentner xojoroi xoorondo! Sojuuz

dotor, lioonoi talaar gektaar byrihee 2,7 ceentner ba tyryşşyudeer tulagdaan 21 ceentner xojoroi xoorondo! Tereşelen sviookliin talaar. Xydeö azaxiin tyryşşyudeer bolbol xydeö azaxilda jamar jixe argabaldal ba rezerveviiji neene gegşel.

Ede jamar xynnyd be? Edener bolbol tiime urgasiiji slyçaina abna gy?

Ede xynnyd, nyxedyyd—egeel jyrin xynnyd jym, edener bolbol urda sagta dunda şadaltai, batraçka ba ygeitileylehee garhan xynnyd jym. Staxaanovcuudai tuxal nyxer Staalinai xelehenel johoor,—ede xynnyd bolbol prostoi ba daruu xynnyd, byxesojuuzna udaxanartai figyrel aldar nerilji oloxiin talaar jamar negen preteenzigyi xynnyd baina. Edener xadaa urgasiin priroodilji praaktika deere, azal deere zyxehen ba yzedeg xynnyd, agrotexniçeske naukilji şudaldag ba xydeö azaxilda şine noormonuudilji ba şine poloseeniyydilji baiguulxa, ene naukilji uraşans jabuudag xynnyd baina. Tede xynnyd xadaa eehedingeö azalda tiime ynder deede rezyltaaduudilji tulahan baina, jyyb gexede, tedener xadaa eeriingeö xeregte inaglaltai bainad.

Edener xadaa gansa negen bişe geze medexe xeregitei. Manai partiaar xymyşşyuledehen, tedener mettin ba tedener adil xynnyd xeden arbaad mtangan baina. Tedenei zarimanin Verxovno Soveдийdeyde depytaaдуud, oloniin oordenuudaar şagnadahan jym. Ilatiin ba kolxoozuudilji bexilazyilegtin yndehe huiri deere, manai xydeö azaxilji tyryşşyudeer maşitanuudaar zebseglelgin yndehe huiri deere, partiiin tulai jixe xydelmeritiin ba xydeö azaxil tuşaa nyxer Staalinai sag yrgeliin anaxaral yndehe huiri deere ede xynnyd uraşan baina. (Aplodismentnyy).

Tedenerel amaştiin niuusa zylens jyyb? Xydeö azaxiin tyryşşyudeer abxiiin tulada deede urgasa abxiiin tulada jyyji xereglenbe? Zarim kolxoo-

zuud, brigadanuud ba zvenoonuudal xeregledge tede byxil xemzeenydytiji demonstraacalan xaruulxa bolzo baina. Jyre le tyryşşyudeer ede xemzeenydyd ilme jyme:

Negedexin, xydeö azaxiin tyryşşyudeer bolbol agrotexniçeske xemzeenydytiji kompleksoor, xoorondons barisaaitaagaar xeregledge, nege xemzeenigilni nygeöedixiheons tahaldaggyi.

Xojordoxlor, tedenei xemzeenydyd jamar be gexede, saha togtolgiiji jabuulxa, şilgel tyloes temesel, ujalgata ba eritiin ziaablevo xaxalaga, paarnuudilji xaxalaga, borooçol hyyleer koorkilji zaisuulxiin tulada gansaxanşij olzmoi bişe, myn baha jarovotşij tarilganuudilji boroşolgo. Nyxedyyd, ene hyyllixiljins, manai xydeö azaxiin tyryşşyudeer bil bolgogdohon, agrotexniçeske tulin şine arga xemze geze temdegele xe johotoi bainab.

Gurbadaxlaar, burtag ybehenydytel temesel ba sevoobuudilji jabuulxa zergeer xylenei stryktyyrei tyloes temesel, zyxegzil xaxalaga, lyşçooçko, tarilganuudal propoolko ba yrehenei oroohilji burtag zylinyydehe seberlelee.

Dyrbedexleer, bogonixon bolzor soo, eritiin tarilgiiji xangalgata. Tarilga bol ol akad. Lişeenkiin meetodeer zaabol jarovizirovenne yrehoeer xegdege balxa johotoi.

Saaşans, xydeö azaxiin tyryşşyudeer bolbol yrehilji tarixia asuudalida ton şineer xandana. Eneinei uşarans jyyb gexede, yrehilji ploşçadş deere ton zyboer xubaarilan tarixa jabadaliiji tulaxa zuuraa, ene talaar tarilgada balhan byxil tradicioonno noormnuudilji erid ebdene. Tedener xadaa gansaxan le şignyyreer xanadag bişe, negedexleer, raadkanuudal xoorondo oroohonuudal, beje beje xarilsan xabşaxagylin tulada ba nygeö talahaa, tarilgiin ploşçadilji all bolxo intinsivneer xereglexiin tulada, ploşçadşta tarigdahan oroohonoi toohoo xaraalaga xedeg baina. Zarim tyryşşyudeer bolbol ploşçadilji zyboer xereg-

lexiin tulada ba urgasiiji zyboer xubaarilan tarixiin tulada, manai yrgen riaadtal seejalkeenyydel konstruukliji goloo, perekreestne tarilga xedeg bainad.

Xydeö azaxiin tyryşşyudeer bolbol poolnuud deere ynder urgasiin tyloes temeselde, navooziiji ba ximilçeske ydobreeninydytiji zaabol xeregledge. Tyryşşyudeer enen tuşaa oruulagdahan ton şine zyl ba naukada ygei balhan jyyme gexede,—tarilgin hyyleer urgasiiji ydobreeninydeer tezeexebadad bolno. Tiin, myn baha, sag bolzor soon xurilaaxiin tyloes temesel bolno.

Zarim tyryşşyudeer bolbol byri deede agrotexniçke bolxo, oroohoto tarilgiiji uhalagada orono. Ziseexede, gangasuurt 1938 ondo gektaar byrihee 445 pyyd oroohilji sagluulxa abhan, Stalingraadska ooblastiin, „Kraasna Partizan“ kolxoozoi, nyxer Oleinikovoi brigada balxa jym. Xydeö azaxiin tyryşşyudeer ba tyryşşyudeer bolbol şabloonhoo bişe, alibaa agrotexniçeske xemzeenydytiji mexanilçeske xeregleghehe bişe, xarin niutaagai xrehilji ba klimatilçeska ysloovinuudilji segnelge ba yzelgehe xaraaldag baina.

Rekoordno uraşanuudai tyryşşyudeer tulaitin udxans jyxenit deere ilme baina, nyxedyyd. Teed le, bide yşee xexe jyymitilji bultins xenygyldi, byri ynder urgasa abxiiin tulada, yşee jixe jyymitilji xeze şadaxabdi geze, tedener xeledge. Egeel tiime deerehe, bagaşji urgasa abtadag gazar deerehe ynder urgasa abdagiins slyçaina bişe baina. Ene jamar uşarab gexede, tedener xadaa urgasiiji medene ba garta barxa baina, zil byride eehedingeö plaanuudta tylenehen jyymee, gol tylenebş abdag.

Ede xemzeenydyte busad kolxoozuud ba kolxoozniguudta xyşe xyrtegegi ba tulagdaxa gyi jamar negen jyyme bil aal geze asuugdana. Ygel, ede byxil xemzeenydyd xadaa kolxooz ba kolxooznig byxende dyren xysedeeer tulagdaxa şadagda xaxalaga.

Ede asuudalnuud deere danşij todorxolgoor togtoso ede asuudalnuudilji todorxolgoor xelexe garhanaimni tyloes namajli xylisilji, nyxedyyd. Tiibe jaabaş, sugluulmal Janşaar, jyxenit ploşçeeninydyd deere bişe, xarin faaktnuud deere, xeden araad mtangan xynnyde, manai kolxoozniguudai xydelmeri deere, manai kolxooznig kombainlor Sviridov geşe „Staalin“ geze xoj kombainnuudai scep deere 3675 gektaar xurilaahan baina.

Kombainlor nyxe. Oosşkin—Çkaalovska ooblasti—„Staalin“ geze xoj kombainnuudai scep deere, tus ooblasti soo 1 kombainlor vitrabotka 378 gektaar baixada, 5238 gektaar geşe gy, ali ooblasti soo 14 kombainnuudai xurilaahantail adilil xurilaaga.

Nyxer Oosşkinol xoj kombainnuudaar xehen xurilaagadans xedil xyn ba morin xeregledge baigaa geze saşuulxa boloo haa, Oosşkin bolbol tede xoj kombainnuud deere xydelmerilheeneer 1637 xynilji, 373 mordilji, 25 şaatkanuudilji, 25 molotilkonuudilji, 25 veelalkanuudilji, 40 sortiroovkonuudilji almahan baina. Zygeer urdinxi şingl, garaar xurilaaga xexe boloo haa, ene xerege 323 xynnyd xeregte bolxo baigaa. Teexnikilji şudalhan xynnyd jama galxamşag jyymitilji xeneb, xarilil. (Aplodismentnyy).

de xelexe johotoib gexede, manai zarim obkoomuud bolbol gansal tala teşens xaradag—olonşog kombainnuudilji ba olonşog traaktornuudilji ygelilji eridge bolboş, xydeö azaxiin maşitanuudai byteşilji deşeylyyixe taliiji martadag. Gexiin xamta, tyryşşyudeer—traktorlistnuud ba kombainloruud bolbol traaktornuudilji ba kombainnuudilji xereglegde ede rezervinydyd ba arganuudal xerzerigin jixe bahitşins xaruulna.

Xedexen toonuudilji bogoniloor xelexede ilme baina. 1938 ondo kolloosno traaktorta sezoon soo—411 gektaar ba gyşeniçne traaktor—ÇTZ-de—1117 gektaar dunda ziseenei vitrabotka baixadans, tulagdaad balhan vitrabotka jyxenit deere ilme baina: Kriimske ASSR-te—kolloosno traaktor deere 693 gektaar ba ÇTZ deere 1726 gektaar; Tataarska ASSR-te—kolloosno traaktor deere 610 ba ÇTZ deere 1596 gektaar; Tataarska ASSR-ei Aktanilçeska MTS-da, kolloosno traaktoraar, dunda zisegeer, 1296 gektaar, xegdehen baina. Voroonezesko ooblastiin Rossoşansko MTS-da, kolloosno traaktoraar—1306 ba ÇTZ deere—2745 gektaar; Kriiske ASSR-ei Kraasnoarmeiska MTS-da, kolloosno traaktoraar—1095 gektaar, ÇTZ deere 2066 gektaar xegdehen baina.

Zarim traktorlistnuud ba brigadirnuud bolbol traaktornuudilji xereglexe talaar byri jixe pokazaateliiji xaruulna. Ziseexede, Riizaanska ooblastiin Myravliaanska MTS-lin brigadir Pirozkoov bolbol ÇTZ traaktor deere 6100 gektaar yge; Altain xizaarai Taalovska MTS-lin brigadir-traktorlistka nyxer Baxoidina bolbol ÇTZ traaktor deere 5200 gektaar yge; Riizaanska ooblastiin Maaarska MTS-lin brigadir nyxer Bortakoovskil bolbol ÇTZ traaktor deere 5700 gektaar geşe gy, ali Sojuuz soo dunda zisegeer 5 traaktornuudal vitrabotkahaa jixilji ygehen baina. Kolloosno traaktornuudal talaar baha le tiime kartiina xaragdana.

